

ATASKAITA

2020 07 01
Vilnius

Atvirąją ekosistemą atsiskaitymams negrynaisiais pinigais bendrojo ugdymo įstaigose skatinančių priemonių kūrimas

Mokėjimų tarybos užduoties
grupės veiklos ataskaita

TURINYS

Santrauka.....	3
1. Atvirąją ekosistemą atsiskaitymams negrynaisiais pinigais ugdymo įstaigų valgyklose skatinančių priemonių kūrimo poreikis ir aktualumas.....	6
1.1. Tikslas	6
1.2. Problemos	6
1.3. Tikslo aktualumas.....	8
2. Rekomendacijos.....	9
2.1. Infrastruktūra	9
2.2. Mokėjimo priemonių įsigijimo sąlygų supaprastinimas	12
2.3. Mokėjimo priemonių išdavimo kainų mažinimas	15
2.4. Praktinių finansinio raštingumo įgūdžių lavinimas ir papildoma informacija	17

SANTRAUKA

Norą dalyvauti Mokėjimų tarybos Atvirąją ekosistemą atsiskaitymams negrynaisiais pinigais bendrojo ugdymo įstaigose skatinančių priemonių kūrimo užduoties grupės (toliau – Grupė) veikloje pareiškė 6 pagrindiniai Mokėjimų tarybos nariai: Lietuvos Respublikos finansų ministerija, Lietuvos bankas, Lietuvos bankų asociacija, Mokėjimo ir elektroninių pinigų įstaigų asociacija, grupė „FINTECH Lithuania“ ir Lietuvos smulkiojo ir vidutinio verslo taryba. Už čia pateikiamas rekomendacijas balsavo 5 pagrindiniai nariai: Lietuvos Respublikos finansų ministerija, Lietuvos bankas, Lietuvos bankų asociacija, Mokėjimo ir elektroninių pinigų įstaigų asociacija ir grupė „FINTECH Lithuania“. Lietuvos smulkiojo ir vidutinio verslo taryba nuo balsavimo susilaikė.

Mokėjimų tarybos sudarytos užduoties grupės veiklos tikslas – pateikti rekomendacijas, kurias įgyvendinus iki 2025 m. 80 proc. visų bendrojo ugdymo įstaigų (839 bendrojo ugdymo įstaigos) būtų sudariusios galimybę valgyklose atsiskaityti negrynaisiais pinigais, o mokinių, turinčių bent vieną atsiskaitymo negrynaisiais pinigais priemonę, skaičius kasmet augtų po 10 proc. (šiuo metu elektroninėmis atsiskaitymo priemonėmis naudojasi 22 proc. visų mokyklinio amžiaus vaikų).

Grupė teikia rekomendacijas, atsižvelgdama į atliktas bendrojo ugdymo įstaigų direktorių, mokinių ir tėvų apklausas, taip pat ekspertines rinkos dalyvių išvalgas ir teisinių klausimų vertinimus.

Teikiamomis rekomendacijomis sprendžiamos tokios problemos:

1. **Atsiskaitymo negrynaisiais pinigais bendrojo ugdymo įstaigų valgyklose infrastruktūros trūkumas.** 91 proc. apklaustų tėvų (4 715 respondentų) ir 65 proc. apklaustų mokinių (2 181 respondentas)¹ turi atsiskaitymo negrynaisiais pinigais priemonių ir, daugumos respondentų teigimu, grynųjų pinigų poreikis yra gerokai sumažėjęs. Net 70 proc. apklaustų tėvų vaikams atliktų negrynųjų pinigų pavedimus, tačiau dauguma mokinių dienpinigius ar kišenpinigius vis dar gauna grynaisiais pinigais. Taip yra todėl, kad, pasak tėvų (29 proc. respondentų), vaikai negrynaisiais pinigais neturi kur atsiskaityti, o pagrindinė priežastis – tokio atsiskaitymo infrastruktūros trūkumas bendrojo ugdymo įstaigų valgyklose. Tai patvirtina ir bendrojo ugdymo įstaigų direktoriai – galimybė atsiskaityti negrynaisiais pinigais valgyklose sudaryta tik 12 proc. mokyklų (124 mokyklose). Atsižvelgdama į tai, Grupė siekia didinti bendrojo ugdymo įstaigų valgyklų, kuriose būtų sudaryta galimybė atsiskaityti negrynaisiais pinigais, skaičių.
2. **Nepilnamečiams sudėtingiau įsigyti mokėjimo negrynaisiais pinigais priemonių.** Kadangi nepilnamečių civilinis veiksnumas yra dalinis, jiems įsigyti mokėjimo priemonių yra sudėtingiau: už asmenį iki 14 metų sutartį su mokėjimo paslaugų teikėju gali sudaryti tėvai, asmuo nuo 14 metų sutartį gali sudaryti pats, bet reikalingas asmens dokumentas, tėvų (įtėvių, globėjų) sutikimas, sutikimą teikiančių

¹ Atkreiptinas dėmesys, kad dauguma mokinių – gimnazistai.

tėvų (įtėvių, globėjų) asmens dokumentas ir dokumentas, patvirtinantis giminystės ryšius, įtėvius ar globėjo paskyrimą. Grupė mano, jog daugiau mokinių įsigytų ir naudotų atsiskaitymo negrynaisiais pinigais priemones, jeigu būtų sudaryta galimybė sutartį su mokėjimo paslaugų teikėju sudaryti nuotoliniu būdu. Aktuali ir mokėjimo priemonių kaina galutiniam vartotojui. Ji galėtų sumažėti priėmus Lygių galimybių įstatymo Nr. IX-1826 pakeitimo įstatymo projektą Nr. XIIIP-3512², teikiant nuolaidas nepilnamečiams ir finansuojant elektroninio mokinio pažymėjimo įsigijimą.

3. **Prasti mokinių finansinio raštingumo įgūdžiai.** Grupės atliktos apklausos rodo, kad tiek mokiniai, tiek tėvai pritaria, kad būtų ugdomas mokinių finansinis raštingumas. Nors jo ugdymas nėra tiesioginis Grupės veiklos tikslas, tačiau, atsižvelgusi į rinkos poreikius, Grupė nusprendė į teikiamą ataskaitą įtraukti ir priemonių, susijusių su finansinio raštingumo įgūdžių lavinimu.

1 lentelė. Užduoties grupės rekomendacijos

MOKĖJIMŲ TARYBOS UŽDUOTIES GRUPĖS REKOMENDACIJOS	
Rekomendacija	Bendrojo ugdymo įstaigų valgyklose diegti atsiskaitymams negrynaisiais pinigais pritaikytą infrastruktūrą
Priemonės	Siūlyti bendrojo ugdymo įstaigų savininkėms – savivaldybėms arba Švietimo, mokslo ir sporto ministerijai – organizuojant viešąjį pirkimą įtraukti privalomą sąlygą, kad maitinimo paslaugų teikėjas sudarytų galimybę atsiskaityti ir grynaisiais, ir negrynaisiais pinigais Siūlyti Finansų ministerijai iki 2020 m. rugsėjo 1 d. išnagrinėti atsiskaitymų negrynaisiais pinigais bendrojo ugdymo įstaigų valgyklose skatinimo bandomojo projekto kūrimo ir jo finansavimo galimybes
Rekomendacija	Supaprastinti atsiskaitymo negrynaisiais pinigais priemonių įsigijimą asmenims iki 18 metų
Priemonės	Rekomenduoti mokėjimo paslaugų teikėjams iki 2021 m. gruodžio 31 d. numatyti procedūrą ir sąlygas, kurios leistų nepilnamečiams (skirstant juos į asmenis iki 14 metų ir nuo 14 metų) atidaryti mokėjimo sąskaitą nuotoliniu būdu ir suteikti elektroninės bankininkystės prieigą bei elektroninio tapatybės nustatymo priemones Siūlyti Lietuvos bankui ir valstybės institucijoms pagal kompetenciją ir poreikį konsultuoti mokėjimo paslaugų teikėjus ir priimti atitinkamus teisės aktus, kad būtų palengvintas atsiskaitymo negrynaisiais pinigais priemonių išdavimas asmenims iki 18 metų Siūlyti Finansų ministerijai kreiptis į Teisingumo ministeriją siekiant patikslinti, ar sudarant sutartį su mokėjimo paslaugų tiekėju nepilnamečiams nuo 14 metų pakanka tik vieno iš tėvų (įtėvių, globėjų) sutikimo. Jeigu pakanka, rekomenduoti mokėjimo paslaugų teikėjams sudaryti galimybę asmenims nuo 14 metų disponuoti savo sąskaita esant tik vieno iš tėvų (įtėvių, globėjų) sutikimui, taip pat sudaryti galimybę sutikimą pateikti nuotoliniu būdu, tinkamai nustačius sutikimą teikiančio asmens tapatybę Siūlyti Registrų centrui numatyti procedūrą, sąlygas ir apskaičiuoti reikiamą finansavimą, kad mokėjimo paslaugų teikėjai turėtų galimybę

² Jo projektas skelbiamas adresu <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAP/96f31cf082b411e98a8298567570d639>.

	atitinkamuose registruose nuotoliniu būdu patikrinti nepilnamečio ir sutikimą teikiančių tėvų giminystės ryšius ar paskirtus globėjus (įtėvius)
	Siūlyti Finansų ministerijai, kad, gavusi Registrų centro pateiktą informaciją, išnagrinėtų galimybes skirti reikiamą finansavimą atitinkamų registrų atvėrimui.
Rekomendacija	Mažinti atsiskaitymo negrynaisiais pinigais priemonių kainas nepilnamečiams
Priemonė	Siūlyti Finansų ministerijai konsultuojantis su Nacionaline švietimo agentūra išnagrinėti elektroninio mokinio pažymėjimo išdavimo Lietuvos bendrojo ugdymo įstaigų mokiniams finansavimo galimybes
Rekomendacija	Lavinti praktinius mokinių finansinio raštingumo įgūdžius
Priemonės	Siūlyti Švietimo, mokslo ir sporto ministerijai konsultuojantis su Mokėjimų taryba atnaujinti bendrojo ugdymo programas, į mokomuosius dalykus įtraukiant mokinių poreikius atitinkančias finansinio raštingumo temas
	Siūlyti Finansų ministerijai iki 2020 m. gruodžio 31 d. inicijuoti projektą „Kurk Lietuvai“, kurio vykdymo metu projekto dalyvis (-ė), konsultuodamasis (-i) su suinteresuotais Grupės nariais, nustatytų mokomosios mobiliosios programėlės, skirtos vaikų finansinio raštingumo ugdymui, poreikį (turinį, kainą) ir pasiūlytų tinkamą administratorių
	Siūlyti mokėjimo paslaugų teikėjams parengti konsoliduotą ir mokiniams patrauklią informaciją apie atsiskaitymo negrynaisiais pinigais priemonių įsigijimą ir naudojimą

1. ATVIRĄJĄ EKOSISTEMĄ ATSISKAITYMAMS NEGRYNAISIAIS PINIGAIS UGDYMO ĮSTAIGŲ VALGYKLOSE SKATINANČIŲ PRIEMONIŲ KŪRIMO POREIKIS IR AKTUALUMAS

Mokėjimų taryba 2019 m. balandžio 18 d. posėdyje 2019–2020 metams patvirtino užduoties grupę (toliau – Grupė), kuri išnagrinėtų atvirąją ekosistemą atsiskaitymams negrynaisiais pinigais bendrojo ugdymo įstaigų valgyklose skatinančių priemonių kūrimo galimybes. Grupę sudarė 6 pagrindiniai nariai: Lietuvos Respublikos finansų ministerija, Lietuvos bankas, Lietuvos bankų asociacija, grupė „FINTECH Lithuania“, Mokėjimo ir elektroninių pinigų įstaigų asociacija bei Lietuvos smulkiojo ir vidutinio verslo taryba. Prie Grupės veiklos stebėtojų teisėmis prisijungė dar 14 narių: Švietimo, mokslo ir sporto ministerija, Lietuvos Respublikos socialinių reikalų ir darbo ministerija, Lietuvos savivaldybių asociacija, Vilniaus miesto savivaldybė, Lietuvos moksleivių sąjunga, Mykolo Romerio universitetas, VĮ Švietimo standartas, UAB „Nacionalinis švietimo centras“, asociacija „Fintech Hub LT“, UAB „Foxpay“, UAB „Rebellion Fintech Services“, UAB „Revolut bank“, UAB „nSoft“ ir UAB „Era Capital“.

1.1. Tikslas

Mokėjimų tarybos sudarytos grupės veiklos tikslas – pateikti rekomendacijas, kurias įgyvendinus iki 2025 m. 80 proc. visų bendrojo ugdymo įstaigų (839 bendrojo ugdymo įstaigos) būtų sudariusios galimybę valgyklose atsiskaityti negrynaisiais pinigais, o mokinių, turinčių bent vieną atsiskaitymo negrynaisiais pinigais priemonę, skaičius kasmet augtų po 10 proc. (šiuo metu elektroninėmis atsiskaitymo priemonėmis naudojasi 22 proc. visų mokyklinio amžiaus vaikų³).

1.2. Problemos

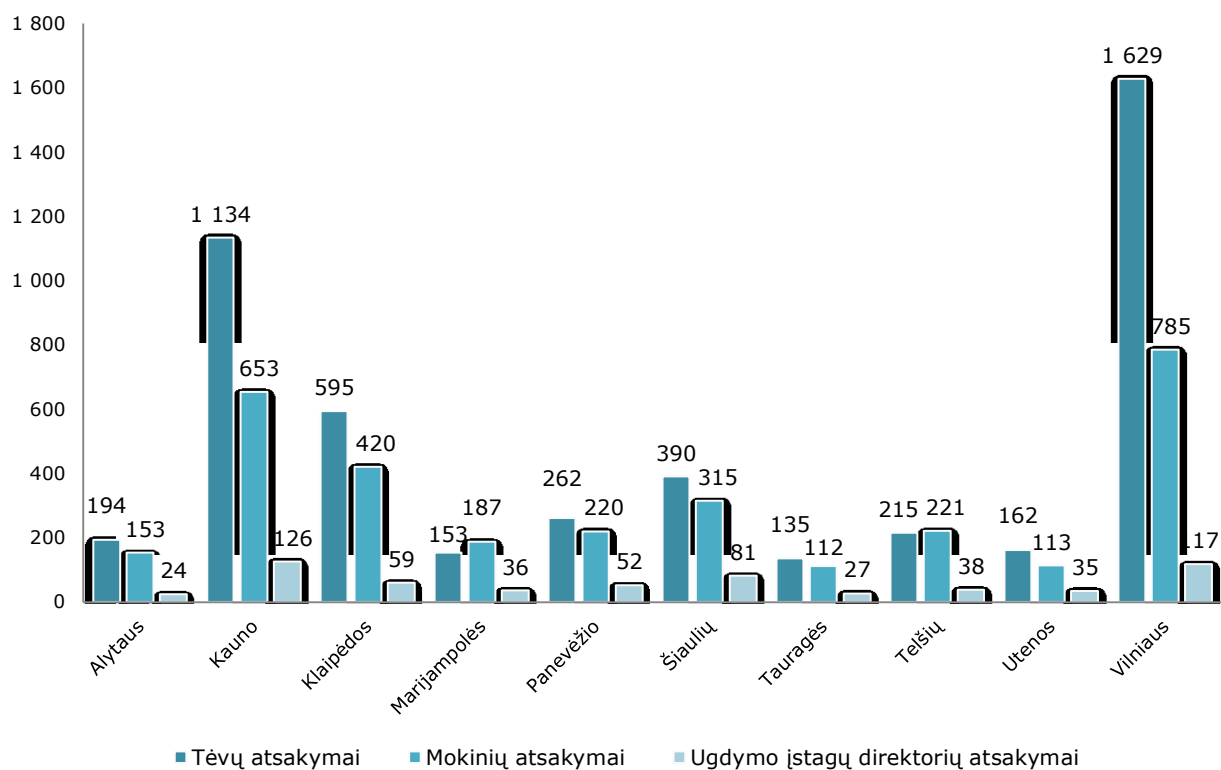
Siekiant tikslo įgyvendinimo pateikiamos rekomendacijos yra pagrįstos Grupės atlikta rinkos apžvalga. Ji parengta atlikus bendrojo ugdymo įstaigų direktorių apklausą, kurioje dalyvavo 615 direktorių (59 proc. visų bendrojo ugdymo įstaigų), taip pat mokinių apklausą, kurioje dalyvavo 3 179 respondentai, ir tėvų apklausą, kurioje dalyvavo 4 869 respondentai. Daugiausia atsakymų sulaukta iš didžiųjų apskričių – Vilniaus, Kauno, Klaipėdos ir Šiaulių, tačiau klausimynus pildė ir regionuose gyvenantys respondentai (atsakymų pasiskirstymas pagal apskritis pavaizduotas 1 pav.).

Grupės atliktos apklausos rodo, kad 91 proc. tėvų (4 715 respondentai) ir 65 proc. apklaustų mokinių (2 181 respondentas) turi atsiskaitymo negrynaisiais pinigais priemonių ir kad dauguma apklaustų tėvų grynųjų pinigų poreikį laiko gerokai sumažėjusiu. Net 70 proc. apklaustų tėvų vaikams atliktų negrynųjų pinigų pavedimus, bet dauguma mokinių dienpinigius ar kišenpinigius vis dar gauna grynaisiais pinigais. Taip yra todėl, kad, pasak tėvų (29 proc. respondentų), vaikai negrynaisiais neturi kur atsiskaityti, o pagrindinė priežastis – tokio

³ Tai rodo 2020 m. birželio mėn. Lietuvos bankų asociacijos užsakymu bendrovės „Spinter tyrimai“ atliktos reprezentatyviosios apklausos rezultatai.

atsiskaitymo infrastruktūros trūkumas bendrojo ugdymo įstaigose. Tai patvirtina ir bendrojo ugdymo įstaigų direktoriai – galimybė atsiskaityti negrynaisiais pinigais valgyklose sudaryta tik 12 proc. mokyklų (124 mokyklose). Atsižvelgdama į tai, grupė siekia, kad bendrojo ugdymo įstaigų valgyklose **būtų įdiegta atsiskaitymams negrynaisiais pinigais pritaikyta infrastruktūra.**

1 pav. Apklaustų respondentų gyvenamoji vieta (apskritys)

Kartu Grupės atliktos apklausos rodo, kad 24 proc. mokinių ir 35 proc. tėvų mano, jog mokiniams yra sudėtinga įsigyti atsiskaitymo negrynaisiais pinigais priemonės ir kad jomis naudotis mokinius paskatintų paprastesnės įsigijimo procedūros (taip mano 33 proc. apklaustų tėvų ir 57 proc. mokinių). Remdamasi apklausų informacija, ekspertinėmis išvadomis apie rinkoje taikomas ir mokiniams naudoti tinkamas mokėjimo priemonės bei su tuo susijusių teisiųjų klausimų vertinimu, Grupė siekia **supaprastinti atsiskaitymo negrynaisiais pinigais priemonių įsigijimą nepilnamečiams.**

Atkreiptinas dėmesys į tai, kad Grupė nerekomenduoja atsisakyti galimybės atsiskaityti grynaisiais. Tėvų apklausa rodo, kad 30 proc. tėvų (1 368 respondentai) kišenpinigius grynaisiais duotų net ir atsiradus atsiskaitymo negrynaisiais pinigais galimybei. Tokį rezultatą atitinka ir 2020 m. paskelbta Lietuvos gyventojų apklausa dėl mokėjimo įpročių, kurią parengė Lietuvos banko Rinkos infrastruktūros departamentas⁴. Iš jos matyti, kad situaciją, kai prekybos vietoje nėra galimybės atsiskaityti grynaisiais pinigais ir leidžiama atsiskaityti tik mokėjimo kortelėmis, neigiamai vertina 54 proc. visų gyventojų.

⁴ Žr. Lietuvos gyventojų apklausos dėl mokėjimo įpročių apžvalga. 2019 m.: <https://www.lb.lt/leidiniai/lietuvos-gyventoju-apklauso-del-mokejimo-iprociu-apzvalga-2019-m>.

Pagrindinis motyvas, dėl kurio tėvai rinkęsi kišenpinigius duoti grynaisiais, yra vaikų amžius. Tėvų teigimu, mažesni vaikai turi būti supažindinami su grynaisiais pinigais, mokytis patys skaičiuoti gaunamą gražą, lavinti loginį mąstymą. Taip jie mato dienos limitą, mokosi suprasti pinigų vertę. Dalis tėvų kišenpinigius grynaisiais duoda iš įpročio, nes patys naudojami tik grynaisiais arba gauna jais darbo užmokestį ir jiems taip patogiau.

Kita vertus, kuo mokiniai vyresni, tuo labiau palaikomas atsiskaitymas negrynaisiais. Kartu jis siejamas su saugumu, patogumu, greitumu. 70 proc. apklausoje dalyvavusių tėvų mano, kad paprasčiausias būdas vaikams duoti pinigų yra juos pervesti per banko sąskaitą. Taip manoma todėl, kad ir darbo užmokestį dauguma tėvų gauna per banko sąskaitą, o pinigų gryninimas yra papildoma našta. Be to, bankomatuose dažnai išduodamos stambios kupiūros, todėl tėvai priversti jas smulkinti parduotuvėse ar kitose atsiskaitymo vietose. Tėvai atkreipė dėmesį ir į bankomatų skaičiaus mažėjimą, dėl to pervedimus negrynaisiais vertino kaip patogesnę būdą. Atsižvelgdama į tai, Grupė siekia, kad visose bendrojo ugdymo įstaigų valgyklose mokiniams **būtų sudaryta galimybė pasirinkti, kokiais pinigais – grynaisiais ar negrynaisiais – atsiskaityti, ir būtų sukurta infrastruktūra atsiskaityti tiek vienas, tiek kitais.**

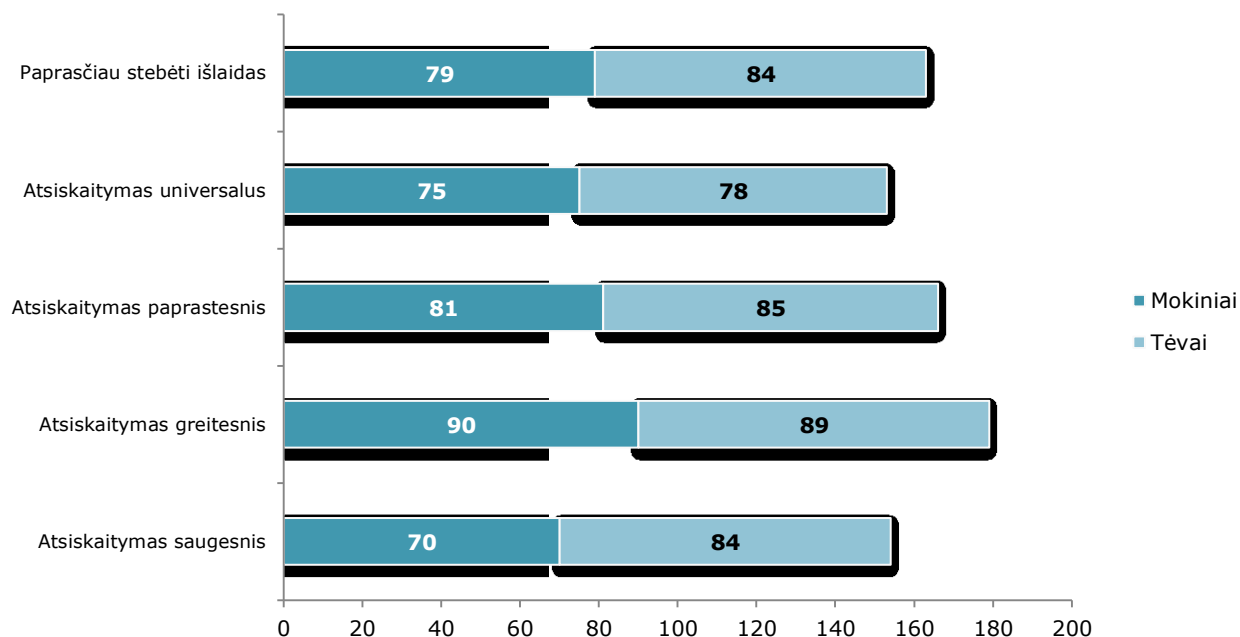
1.3. Tikslų aktualumas

Keliamu tikslu prisidedama tiek prie mokinių finansinės elgsenos kaitos, tiek prie mokiniams teikiamų paslaugų skaitmeninimo. Grupės atlikta Europos valstybių praktikos analizė parodė, kad, sprendžiant iš viešai prieinamų duomenų, dalyje valstybių – Danijoje, Norvegijoje, Švedijoje, Estijoje ir Jungtinėje Karalystėje – mokiniams yra sudarytos galimybės valgyklose atsiskaityti negrynaisiais pinigais. Kitose, būtent Latvijoje, Čekijoje, Vengrijoje, kaip ir Lietuvoje, atsiskaitymų valgyklose pagrindą vis dar sudaro gryniesi pinigai. Taip pat Grupė nustatė, kad populiariausios atsiskaitymams naudojamos priemonės – mokėjimo kortelės, mokinių pažymėjimai, elektroninės pinigines ir specializuoti tėvų pavedimai. Iš analizei pasirinktų valstybių išsiskiria Jungtinė Karalystė – joje mokinių tapatybei nustatyti plačiai naudojami biometriniai duomenys. Todėl Grupė nagrinėjo tokių duomenų platesnio pritaikymo atsiskaitymui Lietuvos bendrojo ugdymo įstaigų valgyklose galimybes.

Grupės veiklą labai palaiko tėvų ir mokinių apklausų respondentai. Inicatyvą skatinti mokinius naudotis negrynųjų pinigų atsiskaitymo priemonėmis teigiamai vertina 82 proc. tėvų ir 78 proc. mokinių. Respondentai buvo paprašyti palyginti atsiskaitymą grynaisiais ir negrynaisiais pateikiant atitinkamus klausimus, atsakymai apibendrinami 2 pav.

Inicatyvai pritariančių respondentų nuomone, naudojant atsiskaitymo negrynaisiais pinigais priemones, mažėja tikimybė pamesti pinigus, o pamestą priemonę galima užblokuoti, taigi atsiskaitymas negrynaisiais pinigais saugesnis. Jis ir greitesnis, paprastesnis, patogesnis, leidžia stebėti vaikų išlaidas, mokomasi finansinio raštingumo.

2 pav. Atsiskaitymas negrynaisiais pinigais, palyginti su atsiskaitymu grynaisiais, proc.

Tėvų nuomone, atsiskaitymo negrynaisiais pinigais apimties didėjimas yra bendra tendencija visame pasaulyje, todėl vaikai taip atsiskaityti turėtų būti mokomi nuo mokyklinio amžiaus. Daugelis tėvų pabrėžė ir patyčių problemą – vyresniųjų klasių mokiniai kai kuriose mokyklose atima iš jaunesniųjų klasių mokinių pinigus, taigi negyrujų pinigų naudojimu galėtų būti prisidedama prie šios problemos mažinimo.

2. REKOMENDACIJOS

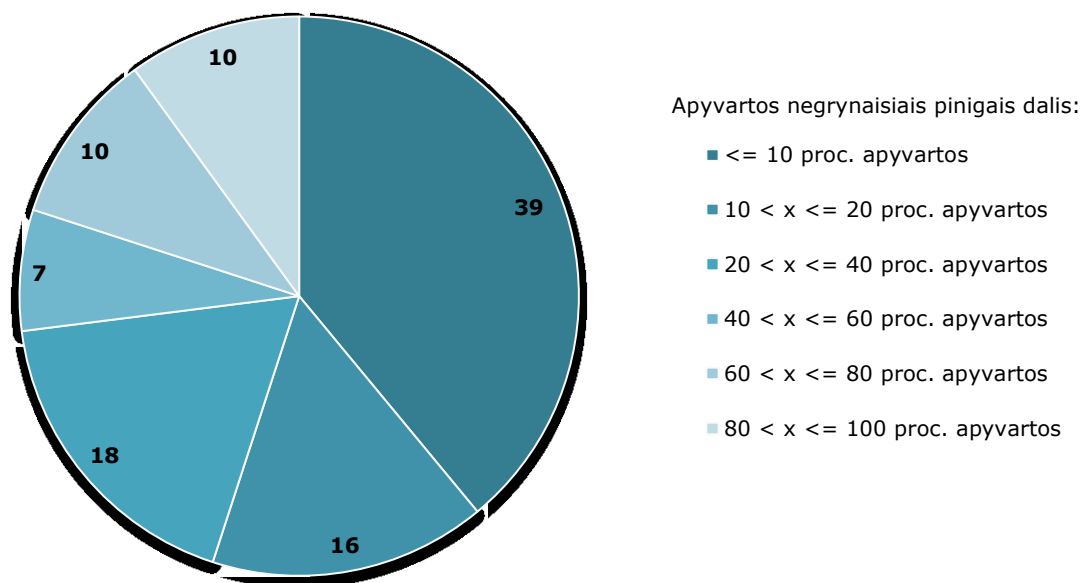
2.1. Infrastruktūra

Grupės teikiama rekomendacija: bendrojo ugdymo įstaigų valgyklose diegti atsiskaitymams negrynaisiais pinigais pritaikytą infrastruktūrą.

Aplinkybės: Grupė nustatė, kad bendrojo ugdymo įstaigų valgyklose vis dar plačiai paplitęs atsiskaitymas grynaisiais pinigais. Bendrojo ugdymo įstaigų direktorių apklausa rodo, kad 39 proc. valgyklų, kuriose sudaryta galimybė atsiskaityti negrynaisiais pinigais, tokiu būdu atsiskaitoma už mažiau nei 10 proc. visos apyvartos (žr. 3 pav.). Didesnę dalį (iki 100 proc.) negyruieji sudaro tuo atveju, kai yra taikomi tiesioginiai pervedimai mokyklų valgyklų valdytojams už maitinimą.

Išryškėja tam tikras paradoksas: mokiniai norėtų atsiskaityti negrynaisiais, tačiau negali, nes bendrojo ugdymo įstaigų valgyklose nėra sudaryta tokia galimybė; kadangi galimybės nėra, jie ir nesinaudoja negyrujų pinigų atsiskaitymo priemonėmis, tokių priemonių neturi arba nesvarstė galimybės turėti. Mokiniais jų neturint, bendrojo ugdymo įstaigų valgyklos savu ruožtu apsiriboja tik atsiskaitymu grynaisiais pinigais. Remdamasi mokinių ir tėvų pritarimu atsiskaitymo negrynaisiais pinigais skatinimo iniciatyvai, Grupė siūlo **spresti šią problemą pradedant nuo tinkamos infrastruktūros mokyklose kūrimo.**

3 pav. Bendrojo ugdymo įstaigų valgyklų dalis, kuriose sudaryta galimybė atsiskaityti negrynaisiais pinigais, proc.

Grupė atkreipia dėmesį, kad bendrojo ugdymo įstaigų valgyklų valdytojai yra arba privatūs maisto tiekėjai, arba savivaldybės. Bendrojo ugdymo įstaigų direktorių apklausa rodo, kad 44 proc. valgyklų valdo pati mokykla arba savivaldybė, 52 proc. – privačios įmonės, 4 proc. mokyklų valgyklos neturi. Kad būtų sukurta tinkama infrastruktūra, Grupė numato:

- 1) siūlyti bendrojo ugdymo įstaigų savininkėms – savivaldybėms arba Švietimo, mokslo ir sporto ministerijai – organizuojant viešąjį pirkimą įtraukti privalomą sąlygą, kad maitinimo paslaugų tiekėjas sudarytų galimybę atsiskaityti ir grynaisiais, ir negrynaisiais pinigais;**
- 2) siūlyti Finansų ministerijai iki 2020 m. rugsėjo 1 d. išnagrinėti atsiskaitymo negrynaisiais pinigais bendrojo ugdymo įstaigų valgyklose skatinimo bandomojo projekto kūrimo ir jo finansavimo galimybes.**

Atlikusi šiuo metu naudojamų atsiskaitymo negrynaisiais pinigais priemonių vertinimą, Grupė nustatė, kad kai kurios bendrojo ugdymo įstaigų valgyklos jau naudoja tris pagrindines priemones:

- 1) mokėjimo korteles;
- 2) elektronines pinigines (šiuo metu gali būti įdiegta į elektroninį mokinio pažymėjimą ir (ar) specialius laikrodžius);
- 3) tiesioginius tėvų pervedimus mokyklų valgyklų valdytojams už maitinimą.

Kadangi siekiama, jog mokiniai ugdytų praktinius finansinio raštingumo įgūdžius, tiesioginių tėvų pervedimų naudojimas Grupės plačiau nebuvo nagrinėjamas. Grupė išnagrinėjo pagrindinius mokėjimo kortelių ir elektroninių piniginių naudojimo ypatumus ir nustatė skirtumus, susijusius su šioms priemonėms tinkama infrastruktūra:

- a) atsiskaitymui mokėjimų kortelėmis turi būti diegiama atvira infrastruktūra. Pagrindinis mokėjimo kortelių privalumas yra universalumas – jomis galima atsiskaityti bet kurioje

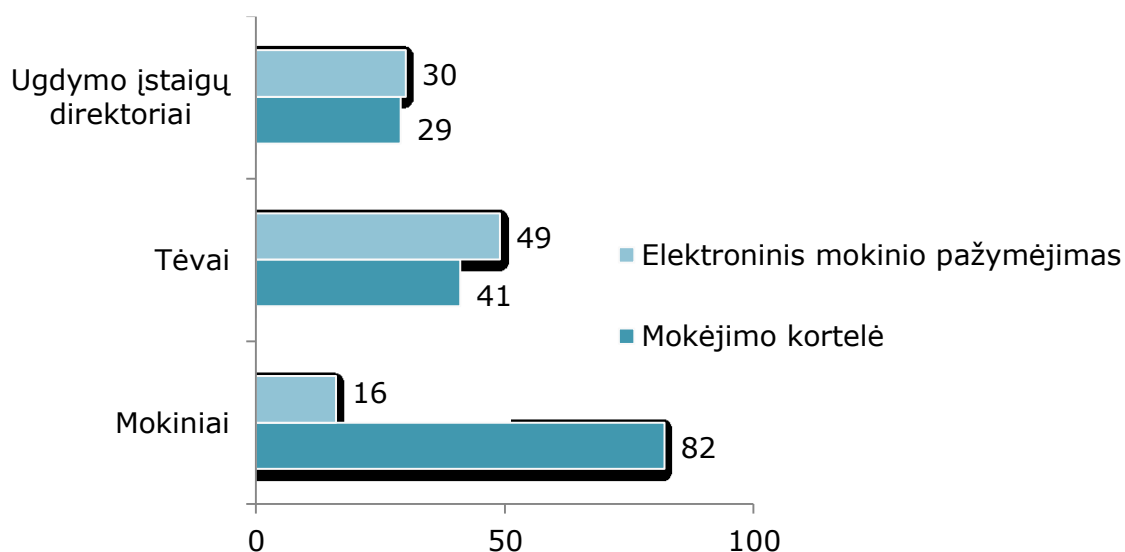
negrynujų pinigų priėmimo vietoje tiek Lietuvoje, tiek užsienyje, taip pat internetu. Vietoj mokėjimų kortelių galima naudoti ir su jomis susietus išmaniuosius įrenginius (mobiliuosius telefonus, laikrodžius, mokėti per *Google Pay* (nuo 16 metų), *Apple Pay* (nuo 13 metų) ir kt.). Iš apklaustų mokinių 90 proc. nurodo, kad bendrojo ugdymo įstaigose pertraukų metu galima naudotis mobiliaisiais telefonais, taigi jie būtų labai patogus atsiskaitymo būdas;

- b) atsiskaitymui elektroninėmis pinigėmis, kurias galima integruoti į elektroninius mokinių pažymėjimus (toliau – EMP) ar tam pritaikytus laikrodžius, turi būti diegiama uždara infrastruktūra. Pagrindinis EMP privalumas – funkcionalumas: be elektroninių piniginių, į juos galima integruoti ir kitas mokiniams, mokykloms ir savivaldybėms parankias funkcijas, pavyzdžiui, nustatyti sąsają su elektroniniais dienynais, kuriuos naudoja 97 proc. apklaustų mokyklų, susieti bibliotekų, pavėžėjimo, neformalaus ugdymo ir kt. paslaugas.

Bendrojo ugdymo įstaigų direktorių apklausa rodo, kad panašiai palaikomas tiek atviros (mokėjimo kortelių), tiek uždaros (elektroninių mokinio pažymėjimų) infrastruktūros diegimas. 8 iš 10 apklaustų mokinių ir 4 iš 10 apklaustų tėvų labiau palaikytų atviros, o 16 proc. mokinių ir 49 proc. tėvų – uždaros infrastruktūros diegimą (žr. 4 pav.).

Tokius rezultatus iš esmės lemia mokinių amžius: 59 proc. apklaustų mokinių mokosi gimnazijose, 24 proc. progimnazijose, 11 proc. pagrindinėse mokyklose ir 5 proc. pradinėse mokyklose. Gimnazijose mokosi 32 proc. apklausoje dalyvavusių tėvų vaikai, progimnazijose 39 proc., pagrindinėse mokyklose 12 proc., pradinėse mokyklose 14 proc. Elektroninių piniginių naudojimas užtikrintų, kad jaunesnio amžiaus mokiniai gautus kišenpinigius ar dienpinigius išleistų mokyklų valgyklose, o vyresniems aktualu universalumas ir atsiskaitymas už mokyklos ribų.

4 pav. Apklauskos dėl mokėjimo priemonės pasirinkimo rezultatai, proc.

Atsižvelgdama į tai, Grupė daro prielaidą, kad:

- a) bendrojo ugdymo įstaigose, kuriose mokosi 1–8 klasių mokiniai, didesnio mokyklos bendruomenės palaikymo sulauktų EMP (turi likti ir galimybė atsiskaityti grynaisiais);
- b) bendrojo ugdymo įstaigose, kuriose mokosi 9–12 klasių moksleiviai, populiareesnės būtų mokėjimo kortelės, nes nepilnamečiai nuo 14 metų gali patys, gavę tėvų sutikimą, sudaryti sutartį su mokėjimo paslaugų teikėju (turi likti ir galimybė atsiskaityti grynaisiais);
- c) bendrojo ugdymo įstaigose, kuriose mokosi abiejų amžiaus grupių mokiniai, reikėtų sudaryti galimybę atsiskaityti tiek mokėjimo kortelėmis, tiek EMP (turi likti ir galimybė atsiskaityti grynaisiais).

Vis dėlto darydama tokią išvadą Grupė remiasi tik apklausų respondentų atsakymais.

Pasirinkti atitinkamą infrastruktūrą turėtų bendrojo ugdymo įstaigų savininkė – savivaldybė arba Švietimo, mokslo ir sporto ministerija, prieš tai aptarusi tikrąjį infrastruktūros poreikį su mokyklų administracija, mokiniais ir jų tėvais, taip pat atsižvelgusi į numatomą finansavimą.

2.2. Mokėjimo priemonių įsigijimo sąlygų supaprastinimas

Grupės teikiama rekomendacija: supaprastinti atsiskaitymo negrynaisiais pinigais priemonių įsigijimą asmenims iki 18 metų.

Aplinkybės: fizinių asmenų civilinį veiksnumą reglamentuoja Lietuvos Respublikos civilinis kodeksas (toliau – CK), kurio 2.5 straipsnio 1 dalimi nustatoma: „Fizinio asmens galėjimas savo veiksmais įgyti civilines teises ir susikurti civilines pareigas (civilinis veiksnumas) atsiranda visiškai, kai asmuo sulaukia pilnametystės, t. y. kai jam sueina aštuoniolika metų.“ Civilinės teisės doktrinoje galioja bendra nuostata, kad nepilnamečiai negali savarankiškai įgyvendinti visų savo teisių. CK 1.84 straipsnio 1 dalyje nustatyta: „Nepilnamečio iki keturiolikos metų sudarytas sandoris negalioja, išskyrus smulkius buitinius sandorius, kuriuos pagal šį kodeksą ir kitus įstatymus nepilnamečiai iki keturiolikos metų gali sudaryti savarankiškai.“ Smulkiais buitinais sandoriais įprasta laikyti maisto produktų, knygų ir panašių prekių įsigijimą, kai sandorio kaina nedidelė ir atsiskaitoma iš karto, tačiau turėtų būti aiškiai apibrėžta, kas yra smulkus buitinis sandoris. Tai leistų atsakyti į klausimą, ar nepilnamečio iki 14 metų sudaroma sutartis su mokėjimo paslaugų teikėju, apribojant galimas išleisti sumas, galėtų būti laikoma smulkiu buitiniu sandoriu. Vis dėlto sandorio priskyrimas prie smulkių buitinių sandorių reikalauja atskiro vertinimo, nes CK nėra pateiktas šios sąvokos išaiškinimas, be to, šiuo klausimu kasacinis teismas nėra suformavęs praktikos. Todėl Grupė tik atkreipia dėmesį į problemą, bet konkrečių rekomendacijų neteikia. Grupės nuomone, rinkos dalyviai ir suinteresuotos institucijos turėtų toliau plėtoti šį klausimą, tačiau nebūtinai Mokėjimų Tarybos veikloje.

Grupės pateikiamos rekomendacijos grindžiamos CK nustatytais specialiomis nepilnamečių asmenų veiksnumo sąlygomis (dalinis veiksnumas). CK dalinis veiksnumas skirstomas į asmenų iki 14 metų veiksnumą ir į asmenų nuo 14 iki 18 metų veiksnumą. CK 2.7

straipsnyje, kuriuo nustatomas nepilnamečių iki 14 metų veiksnumas, nustatoma taisyklė, kad sandorius nepilnamečių asmenų vardu gali sudaryti tėvai arba globėjai, o 2.8 straipsnyje nustatyta, kad nepilnamečiai nuo 14 iki 18 metų sandorius sudaro turėdami tėvų arba rūpintojų sutikimą. Sutikimo forma turi atitikti sandorio sudarymo formą. Pastarosios nepilnamečių kategorijos subjektų sudaromiems sandoriams taikoma paprastesnė sąlyga: sandoris sudaromas paties nepilnamečio, o tėvai ar globėjai turi jam pritarti. Tiesa, pritarimas turi būti išreikštas ta pačia forma, kaip ir sudaromas sandoris, t. y. jei mokėjimo paslaugų sutartis būtų sudaroma raštu, tėvų ar globėjų sutikimas taip pat turėtų būti rašytinis.

Vadinasi, sutartį su mokėjimo paslaugų teikėju sudarantys nepilnamečiai skirstytini į dvi kategorijas:

- 1) asmenis iki 14 metų, už kuriuos sutartį su mokėjimo paslaugų teikėju gali sudaryti tėvai;
- 2) asmenis nuo 14 metų, kurie sutartį su mokėjimo paslaugų teikėju gali sudaryti patys, jei turi tėvų sutikimą ir giminystės ryšius patvirtinantį dokumentą, pavyzdžiui, gimimo liudijimą.

Šiuo metu tokios sutartys sudaromos dalyvaujant fiziškai. Grupės nuomone, mokėjimo priemonių išdavimas būtų paprastesnis, jei sutartis būtų galima sudaryti nuotoliniu būdu. Taigi, Grupė teikia tokį siūlymą:

- 1) tėvams, kurių vaikui sutarties sudarymo metu nėra sukakę 14 metų, turi būti sudaryta galimybė sutartį vaiko vardu pasirašyti nuotoliniu būdu;**
- 2) nepilnamečiams, kuriems sutarties sudarymo metu yra sukakę 14 metų, turi būti sudaryta galimybė sutartį pasirašyti ir pateikti reikalingus dokumentus nuotoliniu būdu.**

Antruoju atveju išskirtini du aspektai. Pirma, mokinio tapatybei nustatyti turi būti pateikiamas asmens dokumentas. Pagal šiuo metu galiojančio Lietuvos Respublikos asmens tapatybės kortelės ir paso įstatymo Nr. XII-1519 (toliau – ATKPI) 3 straipsnio 5 dalį, Lietuvos Respublikoje gyvenantys piliečiai nuo 16 metų privalo turėti asmens tapatybės kortelę arba pasą, jeigu neturi galiojančio Lietuvos Respublikos piliečio paso arba jeigu nepateikė dokumentų dėl asmens tapatybės kortelės ar paso išdavimo ar keitimo, o piliečiams iki 16 metų, taip pat užsienio valstybėse gyvenantiems piliečiams, kaip numatoma ATKPI 3 straipsnio 6 dalyje, asmens tapatybės kortelė ar pasas išduodami jų pageidavimu. Grupės nuomone, asmenų nuo 16 metų tapatybė gali būti nustatoma nuotoliniu būdu. Tokia pačia galimybė galėtų pasinaudoti ir jaunesni asmenys, jeigu savo pageidavimu pateiktų prašymą dėl asmens tapatybės kortelės ar paso išdavimo. Tai reiškia, kad nepilnamečiai nuo 14 iki 16 metų turi dvi galimybes – sudaryti sutartį nuotoliniu būdu, jei turi asmens dokumentą, arba atvykę ją pasirašyti fiziškai. Grupės manymu, pastarasis būdas nėra pats efektyviausias, tačiau asmens dokumento neturėjimas nuo privalomo amžiaus (šiuo metu – 16 metų) užtraukia administracinę atsakomybę, todėl privalomo amžiaus ankstinti iki 14 metų šiuo metu nėra galimybės.

Antra, jei 14 metų ar vyresnis nepilnametis sudarytų sutartį pats, turėtų būti pateikiami tėvų sutikimai ir dokumentas, patvirtinantis giminytės ryšius arba rūpintojo teises. Grupės narių nuomone, tokių dokumentų pateikimas galėtų būti automatizuotas, t. y. mokėjimo paslaugų teikėjams galėtų būti sukurta prieiga prie Registrų centro saugomų giminytės ryšių duomenų. Nesant tokios galimybės, mokėjimo paslaugų teikėjai turėtų sudaryti sąlygas, kad nepilnamečiai tokią informaciją galėtų pateikti nuotoliniu būdu.

Taigi, siekdamą palengvinti mokėjimo priemonių įsigijimo sąlygas, Grupė numato:

- 1) rekomenduoti mokėjimo paslaugų teikėjams iki 2021 m. gruodžio 31 d. numatyti procedūrą ir sąlygas, kurios leistų nepilnamečiams (skirstant juos į asmenis iki 14 metų ir nuo 14 metų) atidaryti mokėjimo sąskaitą nuotoliniu būdu ir suteikti elektroninės bankininkystės prieigą bei elektroninio tapatybės nustatymo priemones;**
- 2) siūlyti Lietuvos bankui ir valstybės institucijoms pagal kompetenciją ir poreikį konsultuoti mokėjimo paslaugų teikėjus ir priimti atitinkamus teisės aktus, kad būtų palengvintas atsiskaitymo negrynaisiais pinigais priemonių išdavimas asmenims iki 18 metų;**
- 3) siūlyti Finansų ministerijai kreiptis į Teisingumo ministeriją siekiant patikslinti, ar sudarant sutartį su mokėjimo paslaugų tiekėjais nepilnamečiams nuo 14 metų pakanka vieno iš tėvų (įtėvių, globėjų) sutikimo. Jeigu pakanka, rekomenduoti mokėjimo paslaugų teikėjams sudaryti galimybę asmenims nuo 14 metų disponuoti savo sąskaita esant tik vieno iš tėvų (įtėvių, globėjų) sutikimui, taip pat sudaryti galimybę sutikimą pateikti nuotoliniu būdu, tinkamai nustačius sutikimą teikiančio asmens tapatybę;**
- 4) siūlyti Registrų centrui numatyti procedūrą, sąlygas ir apskaičiuoti reikiamą finansavimą, kad mokėjimo paslaugų teikėjai turėtų galimybę atitinkamuose registruose nuotoliniu būdu patikrinti nepilnamečio ir sutikimą teikiančių tėvų giminytės ryšius ar paskirtus globėjus (įtėvius);**
- 5) siūlyti Finansų ministerijai, kad, gavusi Registrų centro pateiktą informaciją, išnagrinėtų galimybes skirti reikiamą finansavimą atitinkamų registrų atvėrimui.**

Grupės diskusijų metu buvo aptarta galimybė mokėtojo atpažinimui naudoti biometrinius duomenis. Atlikus teisinių klausimų vertinimą, išsiaiškinta, kad pagal 2016 m. balandžio 27 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) 2016/679 dėl fizinių asmenų apsaugos tvarkant asmens duomenis ir dėl laisvo tokių duomenų judėjimo, kuriuo panaikinama Direktyva 95/46/EB (Bendrasis duomenų apsaugos reglamentas; toliau – BDAR), 9 straipsnio 2 dalies a punkta, biometrinių duomenų tvarkymas gali būti vykdomas tik gavus duomenų savininko sutikimą. Svarbu atkreipti dėmesį į tai, kad BDAR nustatomos dvi sąlygos, kurias būtina tenkinti norint tvarkyti biometrinius duomenis:

- a) duomenų subjektas turi aiškiai sutikti, kad tokie duomenys būtų tvarkomi nurodytais vienu ar keliais tikslais;

b) Europos Sąjungos arba valstybės narės teisėje nėra numatyta, kad BDAR nurodyto bendro draudimo naudoti biometrinius duomenis subjektas negali panaikinti.

Lietuvoje jau pradėta formuoti biometrinių duomenų tvarkymo priežiūros praktika. Valstybinė asmens duomenų apsaugos inspekcija patikrino, kaip pirštų antspaudai naudojami nustatant sporto klubų klientų tapatybę, ir 2019 m. gegužės 29 d. paskelbė tyrimo apibendrinimą⁵. Jame atkreiptas dėmesys į šiuos aspektus:

- 1) piršto atspaudus (biometrinius duomenis) kliento tapatybės atpažinimo tikslais iš esmės galima naudoti, jei vykdomi visi BDAR reikalavimai;
- 2) tokie reikalavimai apima ne tik aiškų kliento informavimą apie jo biometrinių duomenų tvarkymą, aiškų ir savanorišką sutikimo gavimą, bet ir alternatyvaus tapatybės nustatymo būdo taikymą (nesant tokios alternatyvos, nebūs pripažįstama, kad sutikimas duotas laisva valia). Be to, būtina atlikti poveikio duomenų apsaugai vertinimą ir įdiegti tinkamas technines duomenų apsaugos priemones.

Sutikimą dėl nepilnamečių duomenų tvarkymo, įskaitant ir biometrinių duomenų tvarkymą, turėtų duoti tėvai, teisėti globėjai arba įtėviai. Nors BDAR 8 straipsnyje nurodyta, kad kai „tai susiję su informacinės visuomenės paslaugų tiesioginiu siūlymu vaikui, vaiko asmens duomenų tvarkymas yra teisėtas tik tuo atveju, jei vaikas yra bent 16 metų amžiaus“, o pasinaudojus BDAR suteikiama galimybė Lietuvos Respublikos įstatyme šis amžius paankstintas iki 14 metų (Lietuvos Respublikos asmens duomenų teisinės apsaugos įstatymo 6 str.), vis dėlto šiuose teisės aktuose nėra aiškiai apibrėžiama ar paaiškinama sąvoka „informacinės visuomenės paslaugos“, taigi nėra aišku, ar ji apimtų ir mokėjimo paslaugas negrynaisiais pinigais. Už BDAR pažeidimus numatomos didelės baudos, taigi būtų saugiau visais atvejais gauti ne tik vaikų nuo 14 iki 18 metų, bet ir vieno iš tėvų, globėjų ar įtėvių sutikimus, o vaikų iki 14 metų amžiaus biometrinius duomenis naudoti tik pateikus sutikimą tėvams, globėjams ar įtėviams.

Grupė biometrinių duomenų naudojimą nustatant mokinio tapatybę prašė įvertinti atlikdama mokinių ir tėvų apklausas. Rezultatai rodo, kad tai vertinama nevienareikšmiškai. 53 proc. apklaustų mokinių sutiktų, kad jų biometriniai duomenys būtų naudojami tapatybės nustatymo tikslams, 23 proc. su tuo nesutiktų, 14 proc. nežino, ar sutiktų, kiti šiuo klausimu neturi nuomonės. Tėvai biometrinių duomenų naudojimą palaiko mažiau: su jų naudojimu sutiktų 32 proc. tėvų, tam prieštarautų 37 proc., 18 proc. tėvų nežino, ar sutiktų, kiti šiuo klausimu neturi nuomonės. Grupė neatmeta galimybės, kad toliau šis klausimas galėtų būti plėtojamas mokėjimo paslaugų teikėjų, bet, atsižvelgdama į menką tėvų palaikymą, rekomendacijų neteikia.

2.3. Mokėjimo priemonių išdavimo kainų mažinimas

Grupės teikiama rekomendacija: mažinti atsiskaitymo negrynaisiais pinigais priemonių kainas nepilnamečiams.

⁵ Žr. https://vdai.lrv.lt/uploads/vdai/documents/files/Sporto_klubu_tikrinimai-biometriniu_2019-05-29.pdf.

Aplinkybės: Grupė nagrinėjo dviejų pagrindinių atsiskaitymo negrynaisiais pinigais priemonių – mokėjimo kortelių ir elektroninių piniginių, kurias galima integruoti į EMP – įsigijimą. Mokėjimo korteles nepilnamečiai gali įsigyti savarankiškai, o EMP savivaldybės sprendimu išduoda Nacionalinė švietimo agentūra. Abiem atvejais už mokėjimo priemonę susimoka galutinis vartotojas.

Kaip minėta, Grupei buvo aktualu įvertinti platesnio šių priemonių naudojimo tam tikrose amžiaus grupėse galimybes. Taigi, Grupė nagrinėjo ir tai, kaip būtų galima sumažinti jų kainas galutiniams vartotojams, kad priemonės taptų patrauklesnės.

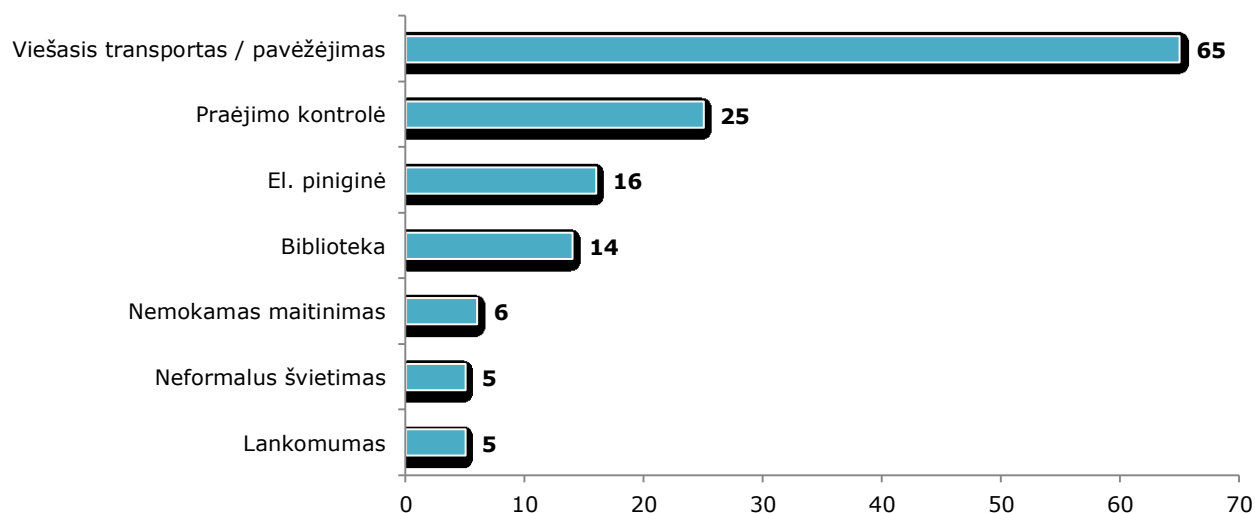
Pirma, svarbu sudaryti galimybes, kad mokėjimo paslaugų teikėjai nepilnamečiams galėtų taikyti nuolaidas. Lietuvos Respublikos mokėjimų įstatymo Nr. IX-1596 12 straipsniu nustatomas nediskriminavimo reikalavimas: mokėjimo paslaugų teikėjai negali diskriminuoti teisėtai gyvenančių vartotojų dėl pilietybės ar gyvenamosios vietos arba kokiu nors kitu pagrindu, kaip nurodyta Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos 21 straipsnyje, ir kitų mokėjimo paslaugų vartotojų, kai kreipiamasi dėl mokėjimo sąskaitos atidarymo arba ja naudojamosi. Taigi, lengvatų teikimas nepilnamečiams šiuo metu būtų vertinamas kaip diskriminacija kitų klientų atžvilgiu ir jis prieštarautų Lietuvos Respublikos lygių galimybių įstatymui Nr. IX-1826.

Tačiau yra pateiktas Lygių galimybių įstatymo Nr. IX-1826 pakeitimo įstatymo projektas Nr. XIIIP-3512. Jei jis būtų priimtas, būtų įteisintas lengvatų teikimas amžiaus, negalios bei socialinės padėties pagrindu, kai tai pateisina teisėtas tikslas, o šio tikslo siekiama tinkamomis ir būtinomis priemonėmis. Projektas registruotas Seime, todėl Grupė siūlo suinteresuotoms institucijoms ir verslo subjektams sekti informaciją ir Grupės narius informuoti apie projekto svarstymo eigą.

Antra, svarbu finansuoti EMP išdavimą, taip keičiant šiuo metu plačiai paplitusius popierinius pažymėjimus, kuriuos, bendrojo ugdymo įstaigų apklausos duomenimis, naudoja 76 proc. mokyklų. Nemaža dalis tėvų ir mokinių palaiko šią priemonę, nes EMP saugiau naudoti jaunesniųjų klasių mokiniams ir tėvai būtų užtikrinti, kad vaikai skirtus dienpinigius išleis valgyklose. Be to, į EMP labai patogu integruoti papildomas funkcijas, todėl jų išdavimas aktualus ne tik mokiniams, bet ir bendrojo ugdymo įstaigoms ir savivaldybėms. Iš bendrojo ugdymo įstaigų direktorių apklausos nustatytos dažniausiai taikomos EMP funkcijos nurodytos 5 pav.

Grupės turimais duomenimis, į EMP integravus visas populiariausias funkcijas, pažymėjimo kaina galutiniam vartotojui galėtų padidėti iki 8 Eur. Tačiau EMP prisidedama ne tik prie tiesioginio Grupės keliamo tikslo, bet ir prie bendrojo ugdymo įstaigų teikiamų paslaugų skaitmenizavimo, todėl numatoma **siūlyti Finansų ministerijai konsultuojantis su Nacionaline švietimo agentūra išnagrinėti EMP išdavimo Lietuvos mokiniams finansavimo galimybes.**

5 pav. EMP funkcijų taikymas bendrojo ugdymo įstaigose, proc.

Kartu Grupė mano, kad šiuo metu pakanka naudoti rinkoje jau esančias priemones ir joms tinkamą infrastruktūrą. Vis dėlto ateityje gali pasirodyti naujų priemonių, todėl po 2–3 metų mokėjimo paslaugų teikėjai turėtų peržiūrėti rinkoje siūlomas priemones ir prireikus pritaikyti jas nepilnamečiams, išplečiant priemonių pasirinkimo galimybę.

2.4. Praktinių finansinio raštingumo įgūdžių lavinimas ir papildoma informacija

Grupės teikiama rekomendacija: lavinti praktinius mokinių finansinio raštingumo įgūdžius.

Aplinkybės: Grupės atliktų apklausų rezultatai rodo, kad tiek mokiniai, tiek tėvai pritaria, jog būtų ugdomas mokinių finansinis raštingumas. Nors jo ugdymas nėra tiesioginis Grupės veiklos tikslas, atsižvelgdama į rinkos poreikius Grupė nusprendė į teikiamą ataskaitą įtraukti ir priemonių, susijusių su finansinio raštingumo įgūdžių lavinimu. Respondentai buvo paprašyti įvardyti, kokios finansinio raštingumo pamokos (žaidimai) mokiniams galėtų būti naudingos, o jų pateikti atsakymai apibendrinami 6 pav.

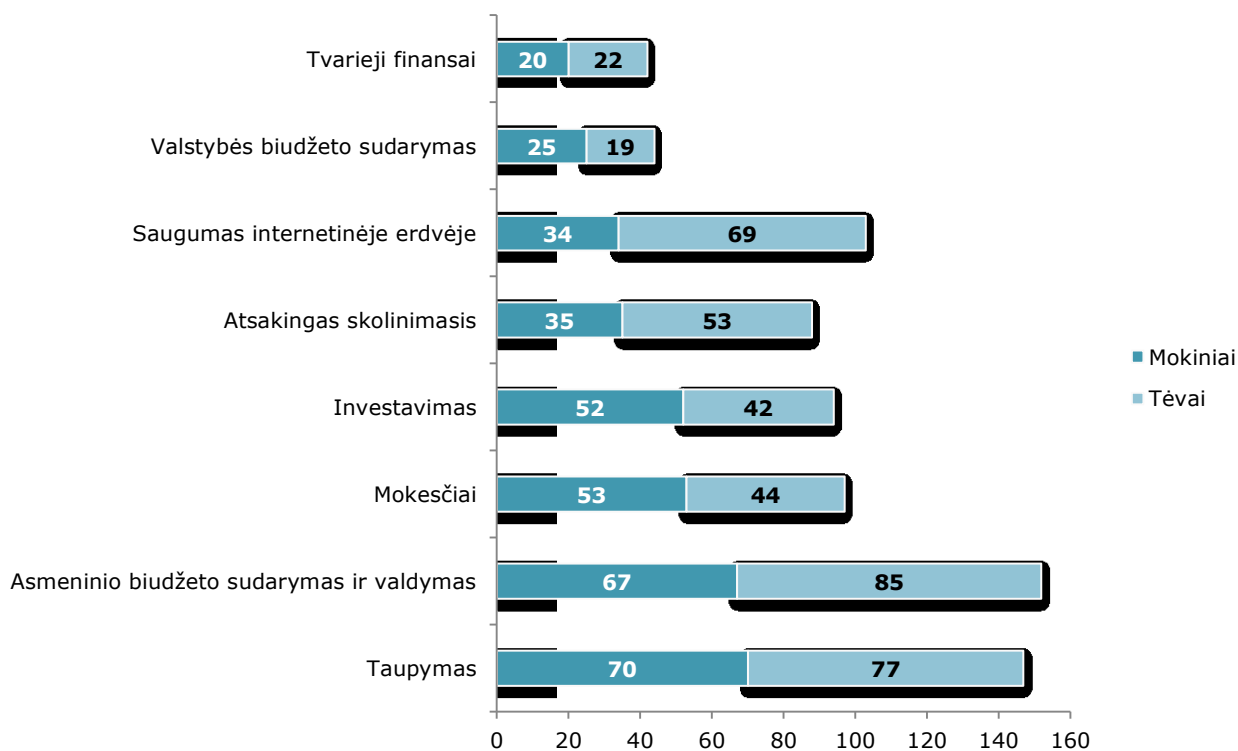
Papildomai tėvų pateikti komentarai rodo, kad būtų aktualu ir būsto investicijų, pinigų kilmės ir vertės, verslo kūrimo ir verslo planų rengimo pagrindai. Atsižvelgdama į gautus rezultatus, Grupė numato **siūlyti Švietimo, mokslo ir sporto ministerijai konsultuojantis su Mokėjimų taryba atnaujinti bendrojo ugdymo programas, į mokomuosius dalykus įtraukiant mokinių poreikius atitinkančių finansinio raštingumo temų.**

Kai kurie respondentai įvardijo, kad pamokose naudojasi mobiliosiomis programėlėmis, pavyzdžiui, geografijos pamokose – programėle „Seterra“⁶. Kadangi mobiliosios programėlės gali pagyvinti mokymosi procesą ir dar labiau sudominti mokinius, Grupė numato **siūlyti Finansų ministerijai iki 2020 m. gruodžio 31 d. inicijuoti projektą „Kurk Lietuvai“, kurio vykdymo metu projekto dalyvis (-ė), konsultuodamasis (-i) su suinteresuotais Grupės nariais, nustatytų mokomosios mobiliosios programėlės, skirtos vaikų**

⁶ Žr. <https://online.seterra.com/lt>.

finansinio raštingumo ugdymui, poreikį (turinį, kainą) ir numatytą tinkamą administratorių.

6 pav. Mokiniam naudingos finansinio raštingumo pamokos ir žaidimai, proc.

Grupės apklausų rezultatai rodo, kad tiek mokiniai, tiek tėvai pageidautų daugiau informacijos apie atsiskaitymo negrynaisiais pinigais priemones. Respondentų nuomone, reikėtų konsoliduotos ir vaikams patrauklios informacijos, kaip jomis naudotis (taip mano 53 proc. tėvų ir 35 proc. mokinių), kokių rūšių priemonių esama (46 proc. tėvų ir 39 proc. mokinių), kokios jų išdavimo sąlygos (44 proc. tėvų ir 38 proc. mokinių). Tėvai bei mokiniai pageidautų ir patraukliai pateikiamos informacijos apie saugų priemonių naudojimą, apie kainas, vaizdo instrukcijų, mokėjimų paslaugų teikėjų kontaktinių asmenų, į kuriuos jie galėtų kreiptis norėdami sužinoti daugiau informacijos ar pametę turimą priemonę ir norėdami ją užblokuoti. Atsižvelgdama į tai, Grupė numato **siūlyti mokėjimo paslaugų teikėjams parengti konsoliduotą ir mokiniams patrauklią informaciją apie atsiskaitymo negrynaisiais pinigais priemonių įsigijimą ir naudojimą.**